

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ У 5-6 КЛАСАХ

Бабій Олег Богданович

магістрант спеціальності 014.09 Середня освіта (Інформатика, математика, основи STEM-навчання),

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
babij_ob@fizmat.tnpu.edu.ua

Халупа Наталя Богданівна

асистент кафедри інформатики та методики її навчання,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
babij_nb@fizmat.tnpu.edu.ua

Сучасна теорія та практика освіти надають особливе значення питанню персоналізованого розвитку учнів. Принцип індивідуального підходу наголошує на важливості детального дослідження унікальних особливостей кожного учня, виходячи не тільки з соціальних стандартів, але й враховуючи індивідуальність. Індивідуальний підхід сприяє активному, стимулюючому та розвиваючому процесу, який забезпечує творчий розвиток. Він означає не тільки адаптацію основних освітніх цілей до потреб кожного учня окремо, але й налаштування технік і методик навчання з урахуванням унікальних характеристик кожної особистості, щоб сприяти їх гармонійному розвитку. Такий підхід надає оптимальні умови для виявлення та розвитку інтелектуальних здібностей, ініціативи, талантів та інтересів учнів.

На сьогоднішній день впровадження індивідуального підходу є складним завданням для вчителів. Це зумовлено не тільки високим навантаженням педагогів і великою кількістю учнів у класах, але й останніми змінами в освіті, включаючи перехід на онлайн-формат навчання. Враховуючи це, проблема індивідуального підходу стає особливо гострою, особливо в контексті інтеграції в українську освітню систему європейських стандартів, які підкреслюють важливість персоналізованого підходу [1].

Індивідуальний підхід у взаємодії між учителем та учнем базується на педагогічному впливі, який спрямований на підтримку учня в процесі виявлення його унікальної особистості, стимулювання розвитку його талантів і навичок, а також на допомогу в пошуку власного стилю діяльності. Такий підхід допомагає активізувати внутрішні ресурси учнів, позитивно впливає на їхню навчальну активність і підсилює навчальні досягнення.

Основна мета індивідуального підходу – залучити учнів до активної роботи, що сприяє розкриттю та розвитку їхнього потенціалу, а також формуванню особистісних якостей, допомагаючи кожному учню показати свою унікальність [2].

Кожен учень має свої індивідуальні особливості, які прямо чи опосередковано впливають на процес навчання:

1) психофізіологічні особливості: енергійність, гнучкість, стійкість уваги, швидкість реакції;

2) психологічні особливості: способи сприйняття, здатність до запам'ятовування, концентрація уваги, мовленнєві та розумові процеси, емоційний стан, інтелектуальна активність.

Крім того, існують індивідуальні відмінності в особистісних і соціально-емоційних характеристиках, включаючи самооцінку, самоконтроль, самокритичність, старанність, зацікавленість, мотивацію до навчання.

При викладанні інформатики важливо практикувати цілеспрямований підхід до освіти та розвитку кожної дитини, паралельно працюючи з усім класом. У цьому контексті індивідуалізація та диференціація учбового процесу слугують інструментами для забезпечення індивідуального підходу. Диференціація дозволяє адаптувати навчальний матеріал до груп учнів зі схожими потребами та здібностями, тоді як індивідуалізація зосереджується на врахуванні унікальних потреб кожного учня в рамках цих груп [3]. Такий підхід передбачає, що навчання інформатики має бути налаштоване на потреби кожного учня окремо, забезпечуючи ефективне засвоєння предмету та розвиток відповідних навичок.

Основною проблемою при впровадженні індивідуального підходу є необхідність одночасного врахування значної кількості індивідуальних особливостей учнів. Завдання педагога полягає в тому, щоб узагальнити ці особливості у кілька інтегральних параметрів, тим самим спрощуючи процес планування та викладання предмету.

Основний критерій для індивідуалізації навчання полягає у розвитку учня як активного учасника освітнього процесу. Під час уроку інформатики важливо забезпечити диференціацію завдань, щоб допомогти учням з різним рівнем підготовки: «слабкішим» – покращити свої результати, а «сильнішим» – розширити знання та розвинути власні здібності. У такій системі освіти концепція «середнього» учня є неприйнятною, оскільки кожен має потенціал для успіху. Проблеми, які стоять на шляху до успішного навчання (прогалини в знаннях, низький рівень самостійності, брак інтересу, невпевненість або слабка працездатність) можуть бути вирішені за допомогою індивідуального адаптованого підходу до кожного учня.

Індивідуальний підхід у навчанні означає розробку освітньої стратегії, яка враховує унікальні особливості кожної дитини. Ці особливості можуть бути обумовлені як генетичними факторами, так і особливостями середовища, у якому дитина росте та виховується. Індивідуальний підхід має на меті стимулювати у кожного учня інтерес і налаштувати його на робочий лад під час уроку. Таким чином, якщо учень відчуває труднощі із засвоєнням матеріалу, важливо показати йому емпатію, дати корисні поради та забезпечити необхідну допомогу.

Потрібно приділяти рівну увагу як учням з високими досягненнями, так і тим, хто має складнощі в навчанні. Ця ідея заслуговує на увагу, особливо в контексті, коли багато вчителів схильні зосереджуватися на роботі з обдарованими дітьми, ігноруючи потреби інших учнів. Залучення учнів може бути посилене за допомогою більш частих запитань до них, доброзичливого

ставлення, емпатії та заохочення. Підтримка з боку вчителя здатна надихнути учня на впевненість у собі, допомогти йому подолати страх помилок та почуття неповноцінності, що, в свою чергу, сприятиме його інтелектуальному розвитку. Важливість використання всіх доступних освітніх можливостей для підтримки учнів та визнання будь-якого їх прогресу є ключовою для їх розвитку в умовах, що відповідають принципам гуманізації сучасної освіти.

Під час підготовки до уроку індивідуальний підхід має передбачати аналіз і прогнозування потенційних складнощів, з якими учні можуть зіткнутися при засвоєнні нового матеріалу. Це включає в себе визначення вчителем інформатики того, кого і як опитати, кому надати додаткове індивідуальне завдання, а також розробку спеціальних заходів для тих, хто відстає через прогалини в знаннях. Для учнів, які показують високі результати, слід підготувати окремі завдання або запитання, щоб вони залишалися зацікавленими й активними протягом усього уроку.

Впровадження індивідуального підходу передбачає вибір учителем відповідних методик, що дозволяють кожному учневі реалізувати свій творчий потенціал. У такому освітньому середовищі забезпечується свобода вибору та повага до особистості вихованця, його емоцій і досвіду. Важливо, аби кожен учень, незалежно від його здібностей, відчував позитивне ставлення з боку педагога. Важливим є врахування унікальності кожної дитини в класі. Виявивши унікальні особливості дитини, учитель має спрямувати свої зусилля на розвиток здібностей, яка є домінуючими.

Впровадження індивідуального підходу неможливе без урахування вчителем вікових, психофізіологічних і психологічних особливостей учнів. Успішне впровадження індивідуального підходу вимагає вміння гнучко адаптувати навчальний матеріал і методики, а також створення підтримуючого та мотивуючого навчального середовища. Це забезпечить кожному учневі можливість розвинути свої здібності та стати активним учасником освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Назаренко О. В. Реалізація принципу індивідуального підходу в сучасному навчально-виховному процесі. *Український психолого-педагогічний науковий збірник*, 2021. № 22. С. 45–48.
2. Вікторова М. В. Індивідуальний підхід як засіб підвищення якості знань учнів на уроках музики. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2006. № 16. С. 76–82.
3. Барановська О. Індивідуалізація та диференціація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів початкової школи. *Проблеми сучасного підручника*, 2022. № 29. С. 14–23.